

УДК 338.24:330.341.1(477)

Сагайдак І.С.¹, Ратушинська Н.М.², Зюзін Р.Б.³

¹ доц. Державного податкового університету

² студ. гр. ТЕБ-24-1 Державного податкового університету

³ студ. гр. ТЕБ-24-1 Державного податкового університету

ТЕХНОПАРКИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасна економіка України перебуває у стані постійних трансформацій, що зумовлює необхідність пошуку ефективних механізмів забезпечення її стійкості та конкурентоспроможності. Одним із таких інструментів є технопарки – інноваційні структури, які поєднують науку, бізнес та державу задля створення високотехнологічної продукції, розвитку підприємництва та залучення інвестицій. У країнах Європейського Союзу технопарки давно стали рушіями регіонального розвитку, тоді як в Україні цей потенціал лише формується. Розвиток таких інноваційних зон є важливим елементом модернізації економіки, підвищення конкурентоспроможності регіонів і переходу до моделі сталого розвитку.

У структурі інноваційної економіки розрізняють кілька типів парків – індустріальні, технологічні та інноваційні. В Україні станом на кінець 2024 року зареєстровано близько 97 індустріальних парків, з яких реально функціонують близько двадцяти 20. Існує шістнадцять зареєстрованих технологічних парків, із яких лише вісім реалізують інноваційні проекти. Наукових парків нараховується тридцять сім, однак активну діяльність ведуть лише п'ять. Відповідно до цільової програми «Science City», протягом найближчих трьох–п'яти років планується збільшення кількості активних парків до п'ятнадцяти, досягнення річного обороту в межах 1–1,5 млрд грн та створення близько 1500 нових робочих місць у науково-технологічному секторі. З 2014 року в інфраструктуру індустріальних парків було інвестовано понад 30,5 млрд грн державних і приватних коштів, однак темпи реального розвитку залишаються недостатніми [1].

Серед найбільш відомих – Київський політехнічний технопарк, «Львів-Технопарк», Харківський науково-технологічний парк, «Інститут монокристалів» у Харкові, «Київська політехніка», а також регіональні ініціативи в Дніпрі, Одесі та інших містах. Значна частина українських парків спеціалізується на інформаційних технологіях, нових матеріалах, приладобудуванні, фармацевтиці та біотехнологіях.

Індустріальні парки створюються переважно з метою залучення інвестицій, розвитку виробничої інфраструктури та підтримки промислового виробництва. Основна їх діяльність полягає у виробництві товарів, розвитку переробної промисловості та логістики. До учасників таких парків належать

промислові підприємства, інвестори та керуючі компанії, а їхня інфраструктура представлена промисловими майданчиками, складськими приміщеннями та інженерними мережами. Прикладами таких утворень є індустриальний парк «Біла Церква» та «Свема» у Шостці.

Технологічні парки, на відміну від індустриальних, мають за мету комерціалізацію науково-технічних розробок і розвиток високих технологій. Вони зосереджені на розробці та впровадженні нових технологій, створенні стартапів і сприяють тісній взаємодії науки та виробництва. Основними суб'єктами таких парків виступають наукові установи, університети, стартапи та технологічні компанії. Їхня інфраструктура включає лабораторії, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій. До цього типу належать технопарки «Київська політехніка» та «Львівська політехніка».

Інноваційні парки мають найширший спектр завдань, оскільки спрямовані на стимулювання інноваційної діяльності та інтеграцію науки, освіти й бізнесу. Їхня діяльність охоплює генерацію та поширення інновацій, розвиток підприємництва та створення сприятливого середовища для формування стартапів. Учасниками інноваційних парків виступають університети, науково-дослідні центри, бізнес-структури, венчурні фонди. Інфраструктура таких парків зазвичай складається з науково-дослідних лабораторій, коворкінгів, акселераторів. Найбільш відомими прикладами є «UNIT.City» у Києві та «LvivTech.City» у Львові.

Особливе значення у формуванні сучасної інноваційної екосистеми України має UNIT.City у Києві – перший інноваційний парк європейського рівня, який створює умови для розвитку IT-бізнесу, стартапів, освітніх програм, акселераційних і інвестиційних проєктів. Сьогодні в UNIT.City працює понад сто компаній-резидентів, функціонують коворкінги, бізнес-кампуси, навчальні програми у сфері IT та креативних індустрій. Цей приклад демонструє, що технопарки можуть стати осередками «нової економіки» навіть в умовах кризових викликів. Регіональна економіка особливо виграє від функціонування технопарків, адже вони стимулюють розвиток локальних кластерів, підвищують конкурентоспроможність територій і створюють додаткові можливості для співпраці університетів, бізнесу та місцевої влади. Приклад UNIT.City свідчить, що навіть один інноваційний парк може стати каталізатором розвитку креативних індустрій, цифрової економіки та стартап-культури у столиці. Подібні ініціативи потребують масштабування на регіональному рівні – у Львові, Харкові, Дніпрі, Одесі – що дозволить створити мережу технопарків як центрів зростання національної економіки [2].

Попри очевидні успіхи окремих технопарків, їх розвиток в Україні стикається з низкою системних проблем. Серед основних перешкод – обмежене фінансування, недосконале законодавче регулювання, слабка

інтеграція науки й бізнесу, а також низький рівень державної підтримки у порівнянні з країнами ЄС. У результаті цього значна частина технопарків існує лише формально, а їх реальний вплив на економіку залишається обмеженим. Крім того, багато індустріальних парків поки що не мають повноцінної інфраструктури – електро-, газо- та водопостачання, транспортної логістики, що ускладнює залучення інвесторів і гальмує запуск реального виробництва.

За даними Міжнародної асоціації наукових парків і інноваційних зон (IASP), у світі у 2023 році функціонувало близько 1156 наукових і технологічних парків у 99 країнах. Для порівняння, у 2010 році їх було близько 625, що свідчить про зростання майже на 85 %. Найбільша концентрація таких структур спостерігається в Європі, Північній Америці, Китаї, Індії та Південній Кореї. У межах Європейського Союзу нараховується близько 366 парків, де працює приблизно 40 тисяч організацій, створено близько 750 тисяч робочих місць.

Важливо зазначити, що в Україні темпи реєстрації нових парків значно випереджають темпи фактичного запуску інфраструктури. У країнах ЄС більшість парків функціонують як повноцінні інноваційні екосистеми – з офісами, лабораторіями, акселераторами, бізнес-інкубаторами та сформованими мережами взаємодії. Український уряд намагається перейти від кількісного до якісного підходу у розвитку технопарків, що передбачає реформу Science City та розширення державно-приватного партнерства.

Отже, технопарки є стратегічним інструментом формування інноваційної моделі національної та регіональної економіки України. Вони сприяють комерціалізації наукових розробок, розвитку малого та середнього бізнесу у сфері високих технологій, створенню нових робочих місць і залученню інвестицій. Успішний приклад UNIT.City доводить, що в Україні можливе створення конкурентоспроможних інноваційних парків, здатних працювати за світовими стандартами. Завдання держави полягає у масштабуванні цього досвіду, створенні мережі технопарків як «точок зростання» економіки. У довгостроковій перспективі ефективна технопаркова інфраструктура може стати основою переходу до інноваційної моделі розвитку, що забезпечить сталий економічний ріст і інтеграцію України у світовий інноваційний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. *Наукова та інноваційна діяльність в Україні* : статистичні дані. URL : <https://ukrstat.gov.ua>
2. UNIT.City. Офіційний сайт інноваційного парку. URL : <https://unit.city>